

ВІДГУК

**офіційного опонента, докторки юридичних наук, професорки,
завідувачки кафедри адміністративного та інформаційного права
Інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
Бліхар Марії Миронівни на дисертаційну роботу Пацюка Олексія
Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання
виробництва та обігу цементу в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження полягає в тому, що в сучасних умовах виробництво та обіг цементу в Україні є стратегічно важливим напрямом для розвитку цивільного будівництва, зведення фортифікаційних споруд та для економічного зростання. Перед цементною галуззю стоять важливі проблеми, пов'язані із впровадженням екологічно чистих технологій та їх адаптацією до міжнародних ринкових умов. Водночас наявність прогалин у національному законодавстві щодо сертифікації цементної продукції, логістики її постачання, екологічних вимог до виробництва цементу та імплементації європейських стандартів у національне законодавство негативно впливає на розвиток цементної галузі. У зв'язку із цим адміністративно-правове регулювання діяльності цементної галузі в Україні передбачає встановлення єдиних державних стандартів виробництва цементу, комплексний контроль за дотриманням вимог законодавства у сферах охорони праці і довкілля, що пов'язані з виготовленням та реалізацією цементу, а також прозорі механізми ліцензування виробництва цементу.

Актуальним є також удосконалення державного регулювання діяльності в цементній галузі шляхом застосування адміністративно-правових засобів, таких як дозволи, заборони, зобов'язання, надання пільг та застосування штрафних санкцій. Водночас потребує вдосконалення адміністративно-правовий механізм, покликаний забезпечити баланс між вимогами до якості продукції, європейськими екологічними стандартами та конкурентоспроможністю галузі. Враховуючи сучасний стан та перспективи розвитку виробництва й обігу цементу в Україні, особливої актуальності набуває вдосконалення нормативно-

правового забезпечення, оскільки чинне національне законодавство України неефективно регулює діяльність у цементній галузі. Це зумовило необхідність проведення дисертантом Пацюком Олексієм Дмитровичем комплексного дослідження адміністративно-правового регулювання виробництва й обігу цементу, а також розроблення пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування, управління та регулювання цементної галузі в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації Пацюка Олексія Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу цементу в Україні» дає підстави стверджувати, що тему дослідження висвітлено всебічно й обґрунтовано.

Належний науково-теоретичний рівень та практична значущість положень і висновків дисертаційного дослідження обумовлюють достатню обґрунтованість та достовірність наукових положень і висновків дисертації.

Достовірність результатів підтверджується великим обсягом використаних джерел, які охоплюють наукові розробки українських учених із правової тематики, чинне національне законодавство та законодавство іноземних держав, використані для комплексного дослідження адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження визначено відповідно до встановлених вимог, що забезпечує можливість усебічного аналізу поставленої проблематики, не виходячи за межі наукової спеціальності.

Мета дисертаційного дослідження сформульована чітко: розробити теоретико-практичні рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду та сучасних викликів, таких як воєнний стан, інтеграція до європейського правового простору, економічна модернізація та екологічна стійкість. Поставленої мети авторові вдалося досягнути завдяки послідовній її конкретизації в системі завдань дослідження, зокрема:

- проведено аналіз особливостей адміністративно-правового регулювання

виробництва та обігу цементу в умовах воєнного стану, враховуючи специфіку кризових умов. Зважаючи на сучасні реалії збройної агресії, коли частина цементних підприємств опинилась на окупованій території, а попит на цемент значно зріс унаслідок реалізації програм будівництва фортифікаційних споруд, відновлення промислових потужностей і зруйнованої житлової інфраструктури, особливої актуальності набувають розширення виробничих потужностей вітчизняної цементної галузі та імпорту цементу з інших держав;

– встановлено проблеми, що негативно впливають на виробництво й обіг цементу, а саме: його енергомісткість (це стосується передусім виробництва портланд-цементного клінкеру), та пов'язані із цим значні енергетичні витрати. Це, своєю чергою, обмежує можливості учасників ринку змінювати ціну залежно від попиту на зовнішньому ринку та формувати фонди оновлення виробництва;

– досліджено правове забезпечення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні в сучасних умовах. Воно є одним із ключових елементів державної політики у сфері економіки та будівельної галузі. Цемент як стратегічний будівельний матеріал відіграє визначальну роль у розвитку інфраструктури, забезпеченні житлового будівництва, спорудженні фортифікаційних та промислових об'єктів, а також у підтриманні критичної інфраструктури держави. Ефективне правове регулювання цементної галузі сприяє економічному зростанню, забезпечує стабільність внутрішнього ринку та підвищує конкурентоспроможність української продукції на міжнародній арені;

– розглянуто законодавче регулювання виробництва й обігу цементу в Україні, яке визначається низкою правових актів, що окреслюють межі адміністративного контролю, технічних вимог до продукції, екологічних стандартів, а також заходів державного стимулювання. Проте сучасні виклики, зокрема необхідність адаптації до міжнародних стандартів, зростаюча увага до екологічної безпеки й модернізації виробничих потужностей, вимагають постійного вдосконалення правової бази;

– обґрунтовано, що одним із ключових напрямів правового регулювання є

гармонізація законодавства України з нормами Європейського Союзу відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Впровадження міжнародних стандартів, таких як ДСТУ EN 197-1:2015 (технічні умови на цемент) та EN 196-3:2015 (методи випробувань цементу), сприяє уніфікації вимог до якості продукції та спрощує доступ українського цементу на європейські ринки;

– здійснено оцінку основних прогалин у чинному законодавстві, що регулює виробництво й обіг цементу в Україні, а також їхнього впливу на ефективність адміністративно-правового регулювання цієї сфери. Юридичні прогалини в питаннях сертифікації продукції, особливо для експорту, значно ускладнюють процес доступу до міжнародних ринків. Відсутність єдиної процедури гармонізації із сертифікатами європейського зразка (СЕ-маркування) призводить до затримок і додаткових витрат для виробників;

– досліджено перспективи удосконалення адміністративно-правового законодавства в галузі виробництва та обігу цементу в Україні, зокрема в контексті гармонізації з міжнародними стандартами;

– проведено аналіз позитивного міжнародного досвіду у сфері адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу з метою підвищення ефективності діяльності цементної галузі, належного контролю за виробництвом якісного цементу та зменшення корупційних ризиків. Запозичення такого досвіду має бути обережним, виваженим і не наосліп. Варто враховувати позитивний досвід у здійсненні державного контролю в цементній галузі таких держав, як Китай, Німеччина, США, Австрія та ін. Крім того, надзвичайно важливим у контексті євроінтеграційних намагань України є врахування досвіду в цій сфері держав ЄС;

– розроблено пропозиції щодо впровадження позитивного зарубіжного досвіду в умовах сучасного етапу розвитку України для вдосконалення адміністративно-правового регулювання цементної галузі;

– сформульовано рекомендації, що охоплюють розробку дорожньої карти реформ обігу та виробництва цементу, мобілізацію ресурсів та інституційне зміцнення, що, своєю чергою, має забезпечити гармонійне впровадження

міжнародних стандартів та підвищення ефективності цементної галузі.

Джерельною базою роботи слугує значна кількість наукової української і зарубіжної літератури, нормативно-правове забезпечення діяльності цементної галузі. Це свідчить про належне опрацювання теми дослідження, високий рівень теоретичної підготовки автора.

Висновки та рекомендації в дисертації ґрунтуються на системному аналізі доктринальних положень щодо часових параметрів нормативно-правових актів, вивченні практики оперування темпоральними чинниками конкретних нормативно-правових актів у різних ситуаціях правового регулювання.

Заслугує на увагу вдало обрана методологічна основа дисертаційного дослідження, яка забезпечила високий ступінь достовірності та наукової обґрунтованості його результатів.

Детальний аналіз змісту дисертації дає підстави для висновку, що дослідження має системний, цілісний та завершений характер.

Новизна представлених у дисертації результатів.

Дисертація Пацюка Олексія Дмитровича є одним із перших в Україні комплексних монографічних наукових досліджень адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу. Науковою новизною характеризуються, зокрема, положення дисертації щодо комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні; особливостей і проблем діяльності цементної галузі в сучасних умовах та в умовах воєнного стану; особливостей адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні; основних прогалин у чинному законодавстві адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні; характеристики особливостей правового регулювання транспортування цементу; способів гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами, зокрема Регламентом (EU) № 305/2011 та ДСТУ EN; перспективних заходів удосконалення адміністративно-правового законодавства в галузі виробництва та обігу цементу в Україні; наукових підходів щодо правового забезпечення здійснення адміністративно-правового

регулювання виробництва та обігу цементу в Україні; поняття ліцензування та сертифікації в цементній галузі; шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні.

Винесені на захист результати і положення дисертації відповідають усім вимогам, що встановлені для здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та послідовними, мають достатній рівень новизни та відображають практичне значення.

Практична цінність представлених результатів полягає у створенні комплексного підходу до адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу, що враховує найкращий зарубіжний досвід і специфіку українського законодавства; у сприянні подальшому розвитку правової науки в частині гармонізації нормативно-правових актів із міжнародними стандартами, зокрема Регламентом (ЕУ) № 305/2011 й екологічними директивами ЄС; у можливості використання результатів для вдосконалення державної політики у сфері технічного регулювання, екологічного стимулювання та логістики; у науково-дослідній діяльності – для проведення подальших теоретичних наукових досліджень адміністративно-правового регулювання цементної галузі.

Результати дослідження можуть бути використані у правотворчій діяльності для вдосконалення чинного законодавства, що регулює порядок та особливості діяльності цементної галузі, а також в освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Підприємницька діяльність», «Підприємницьке право», «Господарське право», «Цивільне право» та «Екологічне право».

Теоретичне і практичне значення дослідження полягає у визначенні шляхів удосконалення законодавчої бази, запровадженні ефективних механізмів правозастосування та стимулюванні інновацій для підвищення екологічної стійкості та конкурентоспроможності галузі. Результати роботи можуть бути використані для розробки програм модернізації, адаптації до стандартів ЄС та

забезпечення сталого розвитку галузі.

Наукова обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження.
Методологія. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова на 2017–2026 роки «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний номер 01178U000103), наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (номер державної реєстрації 0123U102955) та згідно з планом науково-дослідної роботи Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Методологія дисертаційної роботи базується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, комплексне застосування яких забезпечило переконливість, усебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Обґрунтованість положень, висновків, рекомендацій та пропозицій дисертаційної роботи не викликає сумнівів, оскільки вони логічно випливають із проведеного дослідження, ґрунтуються на авторських теоретичних положеннях, опрацьованому фактичному матеріалі та результатах його аналізу із застосуванням загальнонаукових і спеціально-наукових методів дослідження, що дає підстави вважати їх достовірними.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформульовані в дисертаційному дослідженні, ґрунтовно презентовані та відображені у п'ятих статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях України категорії «Б» з юридичних наук, та в чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що відповідає чинним вимогам до дисертаційних робіт.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Аналіз змісту дисертації вказує на дотримання здобувачем вимог

академічної доброчесності. У роботі є посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права, надано достовірну інформацію про методики, результати дослідження, джерела використаної інформації. Отже, у рецензованій роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дисертантом дослідження.

Дисертаційна робота Пацюка Олексія Дмитровича на тему «Адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу цементу в Україні» є оригінальною та самостійно виконаною науковою працею.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Попри усі вищезазначені позитивні аспекти, дисертація, як і будь-яке нове творче дослідження, містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення дисертантом під час прилюдного захисту та можуть бути враховані у подальших наукових дослідженнях за цією тематикою. Позитивно оцінюючи дисертаційного дослідження О. Д. Пацюка (насамперед їхню методологічну значущість для розвитку адміністративно-правового регулювання в цементній галузі), вважаємо за необхідне звернути увагу на окремі дискусійні положення роботи, зумовлені доктринальним і практичним плюралізмом щодо предмета дослідження:

1. У першому розділі «Генезис розвитку та особливості адміністративно-правового регулювання цементної галузі в Україні» доцільно було б висвітлити історію становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання виробництва й обігу цементу в Україні, зокрема еволюцію нормативно-правового забезпечення цієї сфери.

2. У роботі приділено достатньо уваги аналізу чинних нормативно-правових актів стосовно діяльності в цементній галузі. Але можна констатувати, що в українській юридичній практиці відсутня уніфікованість та кодифікованість документів, які безпосередньо регулюють таку діяльність. Дисертант у своєму дослідженні не акцентує на цьому уваги – як на пропозиції покращення

3. У підрозділі 2.2 «Роль адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу у відбудові держави в особливий період» дисертант мав більше уваги приділити ролі державних органів у діяльності цементної галузі, а також у здійсненні заходів контролю за такою діяльністю. Відповідно до цього передбачити каральні й заохочувальні дії влади в діяльності, пов'язаній з виробництвом цементу.

4. Автор на підставі аналізу позитивного міжнародного досвіду у сфері здійснення адміністративно-правового регулювання цементної галузі формулює низку пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання цієї сфери. Водночас не щодо всіх запропонованих заходів вказано механізми їх практичної реалізації.

Разом із тим висловлені зауваження зумовлені насамперед складністю досліджуваної проблематики, мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку презентованої дисертації, яка відповідає встановленим вимогам. Варто зазначити, що ідеї, сформульовані в дисертації, можуть слугувати теоретичною основою для подальших наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового регулювання в цементній галузі.

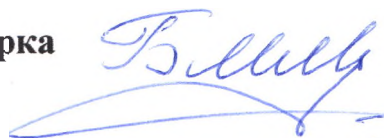
Висновок. Зміст дисертаційної роботи висвітлений ґрунтовно, дисертант сформулював висновки, що здатні стати належним внеском у розвиток адміністративно-правової науки. Основні теоретичні положення, висновки та результати дисертаційного дослідження відображені в публікаціях автора.

Дисертаційне дослідження Пацюка Олексія Дмитровича на тему «Адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу цементу в Україні» відповідає вимогам, встановленим згідно з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) та затвердженням Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями), Наказом Міністерства освіти і науки від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами та доповненнями),

п.п. 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами та доповненнями), є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують поставлене наукове завдання, яке має істотне значення для правової науки, а його автор – Пацюк Олексій Дмитрович – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

завідувачка кафедри
адміністративного та інформаційного права
Інституту права, психології
та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»,
докторка юридичних наук, професорка

Марія БЛІХАР

Підпис засвідчую:

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»,
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ

